

Datum: Vul hier datum collegevergadering in.
Onderwerp: Voortgang en subsidiebeschikking Proeftuin Aardgasvrije Wijken Schoolkring Ansen
Ons kenmerk: Vul hier het kenmerk in.

Geachte heer, mevrouw,

In april 2020 heeft gemeente De Wolden een aanvraag voor de Proeftuin Aardgasvrije Wijken Schoolkring Ansen (hierna: Proeftuin) ingediend bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK). Doel van de aanvraag is de mogelijkheid benutten om te experimenteren met het aardgasvrij maken van een gebied, de Schoolkring Ansen (hierna: Ansen). De aanvraag is gebaseerd op de ambities van energiecoöperatie energieKansen (hierna: eKa), waarbij de uitvoering bij de energiecoöperatie ligt en we als gemeente de energiecoöperatie hierbij ondersteunen. Er is een bijdrage aangevraagd van € 2.398.400,-. In oktober 2020 is Ansen als Proeftuin geselecteerd en heeft de gemeente een specifieke uitkering (hierna: SpUk) ontvangen van € 2.398.400,- van het Ministerie van BZK. Deze SpUk hebben wij als 'begrotingssubsidie' opgenomen in onze begroting. De Proeftuin dient als blauwdruk voor hoe we binnen onze gemeente de warmtetransitie willen aanpakken, onder het motto: "samen aan zet".

Ondertussen is het project al meerdere jaren bezig en zijn er stappen gezet in het aardgasvrij maken van Ansen. Met deze brief willen we u graag informeren over de voortgang van het project, de recentelijk verstrekte subsidie en het uitvoeringsplan. Eerst gaan we kort in op het project zelf.

De Proeftuin

Vanuit het toenmalige Programma Aardgasvrije Wijken (hierna: PAW), in 2022 veranderd naar het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (hierna: NPLW), zijn er meerdere gebieden als proeftuinen aangewezen om ervaringen op te kunnen doen in de aardgasvrij maken van dorpen en/of wijken. In Ansen werkt een groep inwoners al sinds 2012 aan een duurzaam dorp. In 2015 is de energiecoöperatie eKa opgericht. Al snel ging men aan de slag met het maken van plannen voor een aardgasvrij Ansen. Hierover is men destijds in overleg getreden met de gemeente, die vervolgens een aanvraag heeft gedaan voor Rijkssubsidie vanuit het toenmalige PAW.

De Proeftuin heeft een looptijd tot 2028 en is onderverdeeld in vijf deelprojecten: gebouwgebonden maatregelen (verduurzamen van de woningen en utiliteitsbouw), zonnepark, windmolen, groengas en participatie & communicatie. Tot 2028 is het de bedoeling 250 woningen en 32 utiliteitsgebouwen te verduurzamen door middel van isolerende maatregelen en hybride warmtepompen. De groeiende elektriciteitsvraag moet worden opgevangen door zon-op-dak en/of een kleinschalig zonnepark en door de bestaande windmolen te vervangen. De resterende warmtevraag moet worden ingevuld door lokaal opgewekt groengas uit Ansen. Om uitvoering te geven aan de Proeftuin kan eKa voor de deelprojecten subsidie bij de gemeente aanvragen, voorzien van een concreet plan van aanpak en een bijbehorende begroting. Hiervoor is in de begroting een zogenoemde 'begrotingssubsidie' opgenomen.

Voortgang en plannen per deelproject

Zoals hierboven geschetst bestaat de Proeftuin uit meerdere deelprojecten, met als doel een aardgasvrij Ansen in 2028. In 2022 is eKa gestart met de uitvoering. Hieronder gaan we verder in op de voortgang en de plannen per deelproject.

Deelproject gebouwgebonden maatregelen

Voor dit deelproject wordt gebruik gemaakt van de quick-fit oplossing bij woningen. Bewoners hebben recht op een energiescan en kunnen vervolgens subsidie aanvragen. Tot nu toe zijn er 95 energiescans uitgevoerd (37% van de woningen) en zijn er 7 woningen aardgasvrij gemaakt en 19 woningen aardgasvrij ready¹ (31 december 2023). Met de resterende subsidie gaat eKa door met de energiescans en proberen de overige 63% van de woningen te bereiken, dit doet men o.a. via informatieavonden, via de website en door middel van nieuwsbrieven. Vervolgens kunnen bewoners, naast de ISDE-subsidie, subsidie aanvragen bij eKa voor de verduurzamingsmaatregelen.

Deelproject groengas

In 2023 is gestart met dit deelproject. Eerst zijn bij een elftal agrariërs de mogelijkheden voor het lokaal opwekken van groengas onderzocht, waarna acht agrariërs een vergunning voor een monomestvergister op hun erf hebben aangevraagd. Deze zijn inmiddels vergund. Ook zijn de mogelijkheden voor een lokaal biogasnetwerk onderzocht en zijn hiervoor gesprekken gevoerd met de netbeheerders. In 2024 zal het project verder worden vormgegeven en worden toegewerkt naar een private investering bij de veehouders voor een monomestvergister op hun erf. Daarnaast is er een collectieve investering voorhanden voor de aanleg van het biogasnetwerk en de aanschaf van de opwerkunit. Dit is nodig om het biogas op te werken naar groengas, dat kan worden ingevoed op het normale gasnetwerk. Het doel is om in december 2025 het eerste groengas te leveren.

Deelproject windenergie

In 2022 en 2023 zijn diverse mogelijkheden voor windenergie, waaronder de mogelijkheid voor het plaatsen van erfmolens bij de deelnemende agrariërs aan het groengasproject, geïnventariseerd. Op dit moment denkt eKa dat het vervangen van de bestaande windmolen in Ansen de beste optie is. In 2024 wordt gekeken naar de beste mogelijkheid, om vervolgens in 2025 een concreet plan op te stellen om vervolgens in 2026 tot plaatsing over te gaan.

Deelproject zonneweide

Momenteel is nog niet gestart met het deelproject zonneweide. In 2025 kan eKa aan de hand van de andere drie deelprojecten een inventarisatie maken hoeveel energie er minimaal moet worden opgewekt om energie-neutraal te worden. Aan de hand daarvan zal geïnventariseerd worden hoeveel ruimte op de daken van de agrariërs beschikbaar is en hoeveel zij beschikbaar willen stellen. Vervolgens wordt bepaald hoe groot een eventuele zonneweide zal moeten worden. Het doel is zoveel mogelijk elektriciteit op te wekken met zon op dak. De eventueel resterende elektriciteitsvraag kan vervolgens met een kleinschalig zonneveld op land worden gerealiseerd.

Subsidie en verantwoording

Zoals eerder omschreven moet eKa per deelproject subsidie aanvragen bij de gemeente. Vooralsnog diende eKa jaarlijks een subsidieaanvraag per deelproject in. Dit leverde eKa en de gemeente veel administratie op. De afgelopen jaren was eKa echter nog niet met alle deelprojecten begonnen. Gezien de komende jaren alle deelprojecten in de uitvoerende fase terechtkomen en het feit dat Europese staatssteunregels ertoe leiden dat we een kennisgevingsprocedure bij de Europese Commissie (hierna: EC) moeten

---

¹ Aardgasvrij-ready woningen zijn aardgasvrij zodra er groengas wordt geproduceerd en deze bewoners dit groene gas ook afnemen van de energiecoöperatie.

doorlopen, is gekeken of het mogelijk is om de subsidie voor de Proeftuin in één keer te beschikken. Zodoende heeft eKa een aanvraag voor het resterende bedrag dat is toegekend aan de Proeftuin voor een subsidie van € 2.068.800,- ingediend. Het college heeft besloten om deze subsidie gedeeltelijk toe te kennen voor een bedrag € 1.813.400,-. Deze subsidie omvatten alle investeringskosten voor de vier deelprojecten. Het college heeft besloten de subsidie voor het deelproject 'projectondersteuning & communicatie' niet toe te kennen, omdat uit de aanvraag onvoldoende bleek hoe eKa invulling gaat geven aan dit deelproject. Indien eKa een nieuwe aanvraag indient waarin voldoende inzicht wordt gegeven aan de invulling van dit deelproject, dan zal het college dit opnieuw beoordelen. Vanuit de PAW-subsidie zijn deze gelden nog beschikbaar.

Staatssteun

Gezien de steun aan eKa valt onder Europese staatssteunregels, hebben wij een staatssteuntoets gedaan. Daaruit blijkt dat de activiteiten van de Proeftuin vallen onder de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (hierna: AGVV) vanuit Europa, gezien de activiteiten bijdragen aan de energietransitie en de verduurzaming. Zodoende volstaat een kennisgeving bij de Europese Commissie (hierna: EC) over de te beschikken subsidies. Door de subsidie nu in één keer te beschikken, volstaat een éénmalige kennisgevingsprocedure bij de EC.

Gefaseerde uitkering van de subsidie en verantwoording vanuit eKa

De gemeente dient jaarlijks een verantwoording bij het Ministerie van BZK aan te leveren over de voortgang van Ansen. Deze verantwoording leveren we op basis van de inbreng van eKa. Om voldoende controle op de uitvoering te houden is ervoor gekozen om de subsidie voor het gehele project in één keer aan eKa te beschikken, maar de subsidie in delen uit te betalen. Daarbij wordt de subsidie jaarlijks, volgens de ingediende planning aan de energiecoöperatie uitgekeerd, mits er aan alle verantwoordingsvereisten van het voorgaande jaar is voldaan. Wel is het belangrijk om aan te geven dat de vrijwilligers van eKa door de gemeente worden ondersteund bij het doen van de financiële verantwoording. Hiervoor is ambtelijke ondersteuning beschikbaar gesteld. Hiermee houden we ook voor ons het risico qua financiële verantwoording richting het Rijk en de EC zo laag mogelijk.

Op basis van de gegevens van eKa kan de gemeente vervolgens verantwoorden richting het Ministerie van BZK en aan de jaarlijkse staatssteunverantwoording richting de EC voldoen. Mocht eKa de afspraken niet nakomen, dan kan de gemeente de beschikte subsidies terugvorderen en besluiten de uitbetalingen te stoppen.

Uitvoeringsplan

Binnen de warmtetransitie wordt er gewerkt aan uitvoeringsplannen, waarmee gemeenten beschrijven hoe een dorp, buurt of wijk aardgasvrij wordt. Een uitvoeringsplan is een verdere uitwerking van de Transitie Visie Warmte (hierna: TVW) voor een bepaald gebied en geeft bewoners, netbeheerders en overige belanghebbenden duidelijkheid over de toekomstige warmteoplossing. Recentelijk zijn we, samen met de energiecoöperatie en met ondersteuning van het Flexteam Warmte, gestart met het opstellen van een uitvoeringsplan voor Ansen. Binnenkort zullen we u verder informeren over de inhoud en de verdere werkwijze.

Vervolg

De komende jaren zijn belangrijk voor het daadwerkelijk behalen van de doelstelling: een aardgasvrij Ansen in 2028. Binnen Ansen zal er de komende jaren steeds meer merkbaar worden van de Proeftuin. Inwoners van Ansen zullen verder worden ondersteund met het verduurzamen van hun woning en als alles volgens planning verloopt zal eind 2025 het eerste groengas uit Ansen geleverd gaan worden. Daarbij zal de gemeente eKa volop

ondersteunen met het realiseren van de Proeftuin.

Wij gaan ervan uit dat wij u hiermee voldoende hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

Roelof Pieter Koning
gemeentesecretaris

Inge C.J. Nieuwenhuizen
burgemeester